

**МЕЛІТОПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО**

ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

кафедра методики викладання германських мов

Назва курсу Нормативний/вибірковий	Міжкультурна комунікація Нормативний
Ступінь освіти Освітня програма	Магістр Освітньо-професійна програма «Середня освіта. Мова і література (англійська, німецька), перша – англійська»
Рік викладання/ Семестр/ Курс (рік навчання)	2021-2022 1 семестр / 2 курс
Викладач	Тетяна Володимирівна Тарасенко
Профайл викладача	http://filolog.mdpu.org.ua/kafedra-metodyky-vykkladannya-germanskyh-mov/sklad-kafedry-metodyky-vykkladannya-germanskyh-mov/tarasenko-tetyana-volodimirivna/
Контактний тел.	(0619) 44-04-63 068 450 40 43
E-mail:	tanyta3003@gmail.com tarasenko_tetiana@mdpu.org.ua
Сторінка курсу в ЦОДТ МДПУ ім. Б.Хмельницького	https://dfn.mdpu.org.ua/course/view.php?id=1338
Консультації	<i>Очні консультації:</i> щовівторка, згідно графіку роботи кафедри методики викладання германських мов. <i>Онлайн-консультації:</i> через систему ЦОДТ МДПУ ім. Б.Хмельницького.

1. АНОТАЦІЯ ДО КУРСУ

Навчальна дисципліна «Міжкультурна комунікація» з циклу обов'язкових компонентів освітніх програм здобувачів вищої освіти спеціальності 014.021 Середня освіта. Англійська мова і література дозволяє узагальнити та систематизувати одержану студентами мовну та лінгвокраїнознавчу інформацію, удосконалити навички іншомовного спілкування та створити базу для самостійного удосконалення навичок комунікації в англomовному середовищі як складника комунікативної компетентності майбутніх учителів-філологів за освітньо-кваліфікаційним рівнем «магістр» шляхом створення цілісної картини існування суспільства та вилучення лінгвокраїнознавчої та культурознавчої інформації з мовних одиниць на фоні образу, аналогічного тому, що присутній в свідомості носія мови, сформованого на базі національно-кодифікованих асоціацій.

Навчальна дисципліна «Міжкультурна комунікація» має значний потенціал для поглиблення ерудиції майбутніх учителів-філологів, розширення їх словникового запасу, розвитку навичок іншомовного спілкування і толерантного ставлення до інших культур. Оволодіння дисципліною «Міжкультурна комунікація» у навчальному процесі дозволить узагальнити матеріал вивчених лінгвістичних та філологічних дисциплін, оновити цей матеріал у відповідності до сучасних реалій, продемонструвати тісний зв'язок мови і культури народу, проаналізувати лінгвокультурологічні відмінності України та англomовних країн. Знання особливостей вираження комунікативної установки в різних мовах сприятиме формуванню міжкультурної компетентності. Розуміння і засвоєння реалій, культурно-специфічної лексики, стилістичних аспектів її вживання та притаманних їй асоціацій і конотацій дає можливість подолати проблеми, які можуть виникнути у процесі міжнародного спілкування, а також сприяє формуванню умінь студентів застосування набутих знань в удосконаленні практики іншомовного спілкування..

Читання тематичних текстів, перегляд відеоматеріалів і виконання завдань для аудиторної роботи та самостійного опрацювання передбачають формування міжкультурного аспекту професійної компетентності філолога шляхом систематизації сучасного досвіду в галузі міжкультурної комунікації. У курсі використано теоретичні та методичні матеріали сучасної зарубіжної науки в галузі міжкультурної комунікації. Теоретичні положення ілюструються на матеріалах української та англійської й американської лінгвокультурних спільнот.

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ КУРСУ

Мета курсу «Міжкультурна комунікація» – розвиток іншомовної комунікативної та соціокультурної компетентності майбутнього вчителя-філолога; формування міжкультурної компетентності шляхом вивчення реалій у нерозривному зв'язку з отриманням студентами екстралінгвістичних і фонових знань з різних аспектів життя країн, де англійська мова є державною. Оволодіння курсом передбачає формування цілісного уявлення про основні проблеми, види й форми міжкультурної комунікації, розвиток мовних навичок та мовленнєвих умінь студентів у сфері сучасної англійської мови, узагальнення та систематизація одержаної студентами мовної та лінгвокраїнознавчої інформації, робота з англomовною лексикою та граматичними конструкціями, з метою створення міцної бази для здійснення комунікативних функцій у різних ситуаціях спілкування з різними носіями мови, що в свою чергу має створити міцну базу для самостійного удосконалення іншомовної комунікативної компетентності.

Завдання навчальної дисципліни «Міжкультурна комунікація»:

- 1) аналіз у процесі викладання курсу основних теорій міжкультурної комунікації;
- 2) формування умінь і навичок усної та письмової комунікації, що передбачають володіння інформацією про життя, культуру та побут країн, мова яких вивчається;
- 3) формування позитивної ідентичності у студентів у якості учасників міжкультурного обміну;
- 4) формування позитивного ставлення до ідеології міжкультурної толерантності;
- 5) розвиток умінь і навичок студентів спілкування англійською мовою, аналізу автентичних художніх творів та періодичних видань з метою формування та розвитку міжкультурної компетентності.

Після опанування дисципліни «Міжкультурна комунікація» здобувачі вищої освіти повинні:

знати :

- основні принципи і поняття міжкультурної комунікації;
- інформацію країнознавчого характеру;
- правила міжособистісної та міжкультурної комунікації;
- матеріал про специфіку мислення й поведінки представників різних культур;
- шляхи вирішення культурологічної проблеми пошуку відповідей в англійській та українській мовах;

вміти :

- спираючись на психофізіологічні механізми сприйняття мовлення, активізуючи спонукально-мотиваційну, аналітико-синтетичну та виконавчу сфери особистості, оволодіти навичками теоретичного аналізу основних проблем міжкультурної комунікації;
- використовуючи прагматичні тексти (оголошення інформації по радіо, телебаченню, в Інтернеті тощо), фабульні тексти, описи, розповіді, повідомлення, роздуми вміти розуміти сприйняте мовлення і реагувати на нього відповідно до соціокультурних реалій країни, мова якої вивчається;
- спираючись на психологічні механізми процесу породження мовленнєвого висловлювання, вміти долати культурні бар'єри у процесі міжкультурної комунікації.
- володіти навичками забезпечення ефективної міжкультурної комунікації.

Методи навчання

За логікою сприймання та засвоєння навчального матеріалу використовуються пояснювально-ілюстративний; репродуктивний; проблемний; частково-пошуковий (евристичний) методи (представлення навчальної інформації у словесній формі та за допомогою наочності (демонстрація фото-, відеоматеріалів, тематичних текстів тощо).

Для уникнення пасивного накопичення матеріалу на практичних заняттях використовуються активні методи і прийоми організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності з використанням широкого спектру комунікативних методик: практичні заняття із розв'язанням ситуаційних завдань і використанням кейс-методів, cross-overgroups, tutorless group, think-pair-share; здійснюється стимулювання і мотивація навчально-пізнавальної діяльності шляхом заохочення здобувачів вищої освіти до виконання творчих завдань –

презентацій, міні-лекцій з публічними виступами, , що також розвивають соціальні навички та забезпечують розвиток критичного мислення, вміння сформулювати незалежну думку, аргументувати, відстоювати власну точку зору, швидко шукати шляхи вирішення поставленої проблеми; контролю та самоконтролю у навчанні шляхом виконання тестових завдань та завдань, що містяться у навчальному посібнику та методичних рекомендаціях до вивчення дисципліни.

Формат курсу:

Очний (offline) у вигляді практичних занять.

Змішаний (blended) через систему Центру освітніх дистанційних технологій МДПУ ім. Б.Хмельницького.

3. ПЕРЕЛІК КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ, ЯКІ НАБУВАЮТЬСЯ ПІД ЧАС ОПАНУВАННЯ КУРСОМ

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК 2. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів), цінувати різноманіття та мультикультурність; діяти соціально відповідально та свідомо.

ЗК 4. Здатність до пошуку, оброблення, аналізу та критичного оцінювання інформації з різних джерел, у т. ч. іноземною мовою.

ЗК 8. Здатність проводити дослідницьку роботу, дотримуючись академічної доброчесності, визначати цілі та завдання, обирати методи дослідження, аналізувати результати.

Спеціальні (фахові, предметні компетентності) (ФК)

ФК 9. Здатність взаємодіяти зі спільнотами (на місцевому, регіональному, національному, європейському й глобальному рівнях) для розвитку професійних знань і фахових компетентностей, використання перспективного практичного досвіду й мовно-літературного контексту для реалізації освітніх цілей.

ФК 10. Здатність забезпечувати діалог культур у процесі вивчення іноземної мови та зарубіжної літератури, створювати умови для міжкультурної комунікації.

4. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Програмні результати навчання (ПРН)

Знання:

ПРН 2 – знання фундаментальних наук для формування світогляду й соціалізації особистості та освоєння загальнопрофесійних дисциплін; передових концептуальних та методологічних досягнень в галузі науково-дослідної та/або професійної діяльності і на межі предметних галузей

ПРН 5 – мовних норм, соціокультурної ситуації розвитку української та іноземних мов, що вивчаються;

Уміння:

ПРН 11 – уміти використовувати в практичній діяльності новітні освітні технології, програмне забезпечення й сучасні технічні засоби навчання;

Комунікація:

ПРН 16 – уміння застосовувати отримані знання у процесі вирішення науково-методичних і навчально-виховних завдань з урахуванням вікових, індивідуально-типологічних, соціально-психологічних особливостей учнівських колективів загалом, кожного учня зокрема і конкретних педагогічних ситуацій; під час розв'язання складних задач і проблем, що потребують оновлення та інтеграції знань, у тому числі в умовах неповної/недостатньої інформації та суперечливих вимог; прогнозувати, проєктувати та моделювати освітній процес;

ПРН 17 – уміти спілкуватися письмово й усно в україномовному та іншомовному соціумі в межах побутового, професійного й наукового спілкування.

5. ОБСЯГ КУРСУ

Вид заняття	лекції	практичні заняття	самостійна робота
Кількість годин	24	10	56

6. ПОЛІТИКИ КУРСУ

- - Курс передбачає роботу в колективі
- - Середовище в аудиторії є дружнім, творчим, відкритим до конструктивної критики.
- - Не пропускати та не запізнюватися на заняття за розкладом
- - Вчасно виконувати завдання семінарів та питань самостійної роботи;
- - Вчасно та самостійно виконувати контрольні завдання
- - Під час роботи над завданнями не допустимо порушення академічної доброчесності: при використанні інтернет ресурсів та інших джерел інформації студент повинен вказати джерело, використане під час виконання завдання.

7. СТРУКТУРА КУРСУ (ЗАГАЛЬНА)

Кількість годин	Тема	Форма діяльності (заняття, кількість годин)	Література Ресурси в інтернеті	Завдання	Вага оцінки	Термін виконання
БЛОК 1. КУЛЬТУРНА СВОЄРІДНІСТЬ ТА ІДЕНТИЧНІСТЬ CULTURAL UNIQUENESS AND IDENTITY						

ТЕМА 1. ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК ТА ВЗАЄМОДІЯ СВІТУ, КУЛЬТУРИ Й МОВИ
THE INTERACTION OF THE WORLD, CULTURE AND LANGUAGE

8	Theme 1. Актуальність проблеми міжкультурної комунікації в сучасних умовах. Relevance of cross-cultural communication problem in the modern world.	Лекція (2 год.) Практичне заняття (2 год.) Самостійна робота (4 год.)	Література: 1, 2, 3, 4, 11, 13, 19, 20, 21, 25, 27 Відео: 1, 3	Відповіді на питання, тестові завдання презентація /міні-лекція	5	впродовж третього навчального семестру (перший періодичний контроль)
7	Theme 2. Теорії й моделі комунікації. Communication Theories and Models.	Лекція (2 год.) Практичне заняття (0 год.) Самостійна робота (5 год.)	Література: Література: 1, 2, 3, 4, 11, 19, 20, 21, 25, 27 Відео: 1, 6	Відповіді на питання, тестові завдання презентація /міні-лекція	5	впродовж третього навчального семестру (перший періодичний контроль)

ТЕМА 2. КУЛЬТУРНА СВОЄРІДНІСТЬ ТА ІДЕНТИЧНІСТЬ
CULTURAL UNIQUENESS AND IDENTITY

7	Theme 3. Вплив суспільства на культурну ідентичність. The impact of society on cultural identity.	Лекція (2 год.) Практичне заняття (0 год.) Самостійна робота (5 год.)	Література: 2, 3, 5, 11, 13, 15, 18, 20 Відео: 1, 7, 15, 18	Відповіді на питання, тестові завдання презентація /міні-лекція	5	впродовж третього навчального семестру (перший періодичний контроль)
8	Theme 4. Проблема розуміння в міжкультурній комунікації. The problem of understanding in intercultural communication.	Лекція (2 год.) Практичне заняття (2 год.) Самостійна робота (4 год.)	Література: 2, 3, 5, 13, 16, 18, 24 Відео: 1, 7, 15, 18	Відповіді на питання, тестові завдання презентація /міні-лекція	5	впродовж третього навчального семестру (перший періодичний контроль)

ТЕМА 3. КУЛЬТУРНА ДИСТАНЦІЯ ТА АСИМЕТРІЯ У ЛІНГВІСТИЦІ
CULTURAL DISTANCE AND ASYMMETRY IN LINGUISTICS

7	Theme 5. Проблема специфіки мовної картини світу в різних етнічних групах. Problem of a specific language picture of the world in different ethnic groups.	Лекція (2 год.) Практичне заняття (0 год.) Самостійна робота (5 год.)	Література: 2, 3, 13, 17, 18, 25, 28 Відео: 6, 8, 11, 13, 15	Відповіді на питання, тестові завдання презентація /міні-лекція	5	впродовж третього навчального семестру (перший періодичний контроль)
8	Theme 6. Стереотипи у міжкультурній взаємодії. Stereotypes in intercultural interaction.	Лекція (2 год.) Практичне заняття (2 год.) Самостійна робота (4 год.)	Література: 2, 3, 6, 13, 17, 25, 28 Відео: 5, 6, 9, 10, 12, 15, 17	Відповіді на питання, тестові завдання презентація /міні-лекція	5	впродовж третього навчального семестру (перший періодичний контроль)

БЛОК 2.
МІЖКУЛЬТУРНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ
INTERCULTURAL COMPETENCE

ТЕМА 4. МОВА Й НАЦІОНАЛЬНИЙ ХАРАКТЕР
LANGUAGE AND NATIONAL CHARACTER

7	Theme 7. Навчання іноземних мов як засобу спілкування на тлі соціального, культурного, політичного життя народу. Learning foreign languages as a means of communication on a background of social, cultural and political life of the nation.	Лекція (2 год.) Практичне заняття (0 год.) Самостійна робота (5 год.)	Література: 2, 3, 5, 7, 8, 10, 15, 22 Відео: 1. 5, 6, 15, 18	Відповіді на питання, тестові завдання презентація /міні-лекція	5	впродовж третього навчального семестру (другий періодичний контроль)
---	--	---	--	--	---	--

8	Theme 8. Мова як хранитель культури. Language as a guardian of culture.	Лекція (2 год.) Практичне заняття (2 год.) Самостійна робота (4 год.)	Література: 2, 3, 4, 8, 10, 14, 15, 22 Відео: 5, 6, 11, 15, 18	Відповіді на питання, тестові завдання презентація /міні-лекція	5	впродовж третього навчального семестру (другий періодичний контроль)
ТЕМА 5. ЛІНГВО-КУЛЬТУРОЛОГІЧНІ ПАРАЛЕЛІ УКРАЇНИ ТА АНГЛОМОВНИХ КРАЇН LINGUISTIC AND CULTURAL PARALLELS OF UKRAINE AND ENGLISH-SPEAKING COUNTRIES						
7	Theme 9. Причини розходження культурних феноменів у соціокультурних середовищах різних мов. The reasons for the differences in cultural phenomena of social and cultural environments different languages.	Лекція (2 год.) Практичне заняття (0 год.) Самостійна робота (5 год.)	Література: 1, 2, 3, 4, 8, 13, 16, 23 Відео: Відео: 1. 5, 6, 12, 15, 18	Відповіді на питання, тестові завдання презентація /міні-лекція	5	впродовж третього навчального семестру (другий періодичний контроль)
8	Theme 10. Семіотична та парадигматична асиметрія культурних феноменів в українській та англійській мовах. Semiotic asymmetry and paradigmatic cultural phenomena in Ukrainian and English.	Лекція (2 год.) Практичне заняття (2 год.) Самостійна робота (4 год.)	Література: 1, 2, 3, 4, 8, 13, 19, 23 Відео: Відео: 1. 5, 6, 12, 15, 18	Відповіді на питання, тестові завдання презентація /міні-лекція	5	впродовж третього навчального семестру (другий періодичний контроль)
ТЕМА 6. КУЛЬТУРНИЙ, МОВНИЙ ТА КОМУНІКАТИВНИЙ АСПЕКТИ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ CULTURAL, LINGUISTIC AND COMMUNICATIVE ASPECTS OF INTERCULTURAL COMPETENCE						
7	Theme 11. Теоретико-методологічні концепції міжкультурної компетентності.	Лекція (2 год.) Практичне заняття (0 год.) Самостійна робота (5 год.)	Література: 1, 2, 3, 5, 8, 9, 10, 17	Відповіді на питання, тестові	5	впродовж третього навчального семестру (другий

	Theoretical and methodological concept of cross-cultural competence.		Відео: 2, 5, 6, 8, 17, 18	завдання презентація /міні-лекція		періодичний контроль)
8	Theme 12. Толерантність як результат міжкультурної комунікації. Полікультурний простір Мелітополя та Запорізького регіону. Tolerance as a result of cross-cultural and intercultural communication. The multicultural space of Melitopol and the Zaporizhzhia region.	Лекція (2 год.) Практичне заняття (0 год.) Самостійна робота (6 год.)	Література: 2, 3, 5, 9, 12, 13, 23, 26 Відео: 2, 5, 6, 8, 9, 10	Відповіді на питання, тестові завдання презентація /міні-лекція	5	впродовж третього навчального семестру (другий періодичний контроль)

7.1. СТРУКТУРА КУРСУ (ЛЕКЦІЙНИЙ БЛОК)

Тема лекції	Зміст лекції
Theme 1. Relevance of cross-cultural communication problem in the modern world.	Subject, object and tasks of the discipline. Definition of basic concepts of the discipline. Culture and its elements. Theoretical and methodological difficulties in definition.
Theme 2. Communication Theories and Models.	The concept and history of communication development. Types of communication. Communication Theories and Models.
Theme 3. The impact of society on cultural identity.	Cultural identity - statistical and dynamic aspects. Ethnocentrism as a cultural phenomenon.
Theme 4. The problem of understanding in intercultural communication.	Opportunities in understanding other cultures. Features of perception of other cultures. The acquisition of another culture. Cultural barriers.
Theme 5. Problem of a specific language picture of the world in different ethnic groups.	The problem of coexistence of cultures in historical space. Attribution in intercultural communication.
Theme 6. Stereotypes in intercultural interaction.	Mechanisms of formation, functions and types of stereotypes. The main directions of studying nonverbal communication.
Theme 7. Learning foreign languages as a means of communication on a background of social, cultural and political life of the nation.	Cross-cultural communication and learning foreign languages. The role of the language in the personality formation. The problem of understanding literature.
Theme 8. Language as a guardian of culture.	The hypothesis of linguistic relativity. Language as a guardian of culture. Problem of specific linguistic picture of human nature, society in different ethnic groups.

Theme 9. The reasons for the differences in cultural phenomena of social and cultural environments different languages.	Language as a form of expression of the people. Symbolic nature of cultural phenomenon. The reasons for the differences in cultural phenomena of social and cultural environments different languages.
Theme 10. Semiotic asymmetry and paradigmatic cultural phenomena in Ukrainian and English.	The problem of differences in the name of the same reality in different languages. Expression of linguistic categories in Ukrainian and English.
Theme 11. Theoretical and methodological concept of cross-cultural competence.	Intercultural competence and its cultural, linguistic, communicative aspects. Functions and structure cross-cultural competence.
Theme 12. Tolerance as a result of cross-cultural and intercultural communication. The multicultural space of Melitopol and Zaporizhzhia region.	The principles of self-reflection, dialogue and public discussion as the key to tolerance. Coexistence of different linguocultures in Melitopol and Zaporizhzhia region. Preservation of national identity and mutual enrichment of cultures through intercultural dialogue and cooperation.

7.2. СТРУКТУРА КУРСУ (ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ)

Теми практичних занять	Зміст практичних занять
Themes 1,2. Relevance of cross-cultural communication problem in the modern world. Communication Theories and Models.	Culture and its elements. Theoretical and methodological difficulties in definition. Major methodological approaches in the analysis of cultural phenomena. Key elements of culture. Socialization of persons and groups as a result of cultural development. History of development of intercultural communication.
Themes 3,4. The impact of society on cultural identity. The problem of understanding in intercultural communication.	The impact of society on cultural identity. Features of perception of other cultures. Culture Shock: causes, stages of development, means of overcoming.
Themes 5,6. Problem of a specific language picture of the world in different ethnic groups. Stereotypes in intercultural interaction. Themes 7,8. Learning foreign languages as a means of communication on a background of social, cultural and political life of the nation. Language as a guardian of culture.	Interpersonal attraction in intercultural interaction. Importance of stereotypes for intercultural communication. Determinants of intercultural communication. The manifestation of the main features of the national character in the verbal communication. The problem of understanding literature. Socio-cultural commentary as a means of overcoming the conflict of cultures. Acoustic and visual characteristics of the culture. The role of comparing languages and cultures for a full disclosure of their essence. Language differences (grammar, vocabulary). Sociocultural differences (communicative-behavioral, psychological,

	ethnographic).
Themes 9,10. The reasons for the differences in cultural phenomena of social and cultural environments different languages. Semiotic asymmetry and paradigmatic cultural phenomena in Ukrainian and English.	Language as a form of expression of the people. Symbolic nature of cultural phenomenon. Expression of grammatical categories in Ukrainian and English.
Themes 11,12. Theoretical and methodological concept of cross-cultural competence. Tolerance as a result of cross-cultural and intercultural communication. The multicultural space of Melitopol and the Zaporizhzhia region.	Types of acculturation. Model of other culture exploration. Language, communication and cultural competence as the main components of cross-cultural competence. Peculiarities of communicative setting expression in different languages. National communities of Melitopol. The historical formation of the community. Conditions for achieving a high index of interculturalism in Melitopol.

7.3 СТРУКТУРА КУРСУ (ТЕМИ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ)

Тема для самостійного опрацювання	Зміст теми
Theme 1. Relevance of cross-cultural communication problem in the modern world.	Актуальність проблеми міжкультурної комунікації в сучасних умовах. Предмет, об'єкт і задачі дисципліни. Визначення основних понять дисципліни. Культура та її елементи. Теоретичні й методологічні складності при визначенні поняття. Основні методологічні підходи при аналізі феноменів культури. Основні елементи культури. Соціалізація індивідів та груп як результат культурного розвитку.
Theme 2. Communication Theories and Models.	Поняття й історія розвитку комунікації. Різновиди комунікації. Теорії й моделі комунікації. Історія розвитку міжкультурної комунікації.
Theme 3. The impact of society on cultural identity.	Культурна ідентичність – статистичний та динамічний аспекти. Етноцентризм як культурний феномен. Вплив суспільства на культурну ідентичність.
Theme 4. The problem of understanding in intercultural communication.	Проблема розуміння в міжкультурній комунікації. Можливості розуміння іншої культури. Особливості сприйняття інших культур.

	Засвоєння іншої культури. Культурні бар'єри. Культурний шок: причини, етапи розвитку, засоби подолання.
Theme 5. Problem of a specific language picture of the world in different ethnic groups.	Проблема специфіки мовної картини світу в різних етнічних групах. Проблема співіснування культур в історичному просторі. Міжособистісна атракція у міжкультурній взаємодії. Атрибуція в міжкультурній комунікації.
Theme 6. Stereotypes in intercultural interaction.	Стереотипи у міжкультурній взаємодії. Механізми формування, функції та види стереотипів. Значення стереотипів для міжкультурної комунікації. Основні напрями вивчення невербальної комунікації. Детермінанти міжкультурної комунікації.
Theme 7. Learning foreign languages as a means of communication on a background of social, cultural and political life of the nation.	Міжкультурна комунікація й вивчення іноземних мов. Навчання іноземних мов як засобу спілкування на тлі соціального, культурного, політичного життя народу. Роль мови у формуванні особистості. Прояв основних рис національного характеру в процесі вербальної комунікації. Проблема розуміння художньої літератури. Соціокультурний коментар як засіб подолання конфлікту культур.
Theme 8. Language as a guardian of culture.	Акустичні й візуальні характеристики культури. Роль співставлення мов і культур для повного розкриття їх сутності. Гіпотеза лінгвістичної відносності. Мова як хранитель культури. Проблема специфіки мовної картини людини, природи, суспільства в різних етнічних групах. Мовні відмінності (граматичні, лексичні). Соціокультурні відмінності (комунікативно-поведінкові, психологічні, етнографічні).
Theme 9. The reasons for the differences in cultural phenomena of social and cultural environments different languages.	Мова як форма самовираження народу. Знакова природа культурного феномену. Причини розходження культурних феноменів у соціокультурних середовищах різних мов.
Theme 10. Semiotic asymmetry and paradigmatic cultural phenomena in Ukrainian and English.	Семіотична та парадигматична асиметрія культурних феноменів в українській та англійській мовах. Проблема різниці в найменуванні однакових реалій в різних мовах. Вираження граматичних категорій в українській та англійській мовах.

Theme 11. Theoretical and methodological concept of cross-cultural competence.	Види акультурації. Модель освоєння іншої культури. Міжкультурна компетентність та її культурний, мовний, комунікативний аспекти. Теоретико-методологічні концепції міжкультурної компетентності. Функції та структура міжкультурної компетентності. Мовна, комунікативна та культурна компетентності як основні складники міжкультурної компетентності.
Theme 12. Tolerance as a result of cross-cultural and intercultural communication. The multicultural space of Melitopol and the Zaporizhzhia region.	Особливості вираження комунікативної установки в різних мовах. Толерантність як результат міжкультурної комунікації. Принципи саморефлексії, діалогу, суспільного обговорення як запорука формування толерантності. Співіснування різних лінгвокультур у Мелітополі та Запорізькому регіоні. Національні спільноти Мелітополя. Історичне становлення громади. Умови досягнення високого індекса інтеркультурності в Мелітополі. Збереження національної ідентичності та взаємозбагачення культур шляхом міжкультурного діалогу та співробітництва.

Перелік тем, які пропонуються для виконання

1. Socialization of persons and groups as a result of cultural development.
2. The problem of understanding in intercultural communication.
3. The problem of coexistence of cultures in historical space.
4. Stereotypes in intercultural interaction.
5. The role of the language in the personality formation.
6. The manifestation of the main features of the national character in the verbal communication.
7. The problem of understanding literature.
8. Acoustic and visual characteristics of the culture.
9. Language as a guardian of culture.
10. Problem of specific linguistic picture of human nature, society in different ethnic groups.
11. Sociocultural differences (communicative-behavioral, psychological, ethnographic).
12. The problem of differences in the name of the same reality in English and Ukrainian.
13. Peculiarities of communicative setting expression in English and Ukrainian.
14. Tolerance as a result of cross-cultural and intercultural communication.
15. The principles of self-reflection, dialogue and public discussion as the key to tolerance.

16. Melitopol as an intercultural city.

17. Features of the formation of the intercultural community in Zaporizhzhia region

8. СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ ТА ВИМОГИ

Загальна система оцінювання курсу	<p>За семестр з курсу дисципліни проводяться два періодичні контролю (ПКР), результати яких є складником результатів контрольних точок першої (КТ1) і другої (КТ2). Результати контрольної точки (КТ) є сумою поточного (ПК) і періодичного контролю (ПКР): $КТ = ПК + ПКР$. Максимальна кількість балів за контрольну точку (КТ) складає 50 балів. Максимальна кількість балів за періодичний контроль (ПКР) становить 60 % від максимальної кількості балів за контрольну точку (КТ), тобто 30 балів. А 40 % балів, тобто решта балів контрольної точки, є бали за поточний контроль, а саме 20 балів. Результати поточного контролю обчислюються як середньозважена оцінок ($X_{ср}$) за діяльність студента на практичних (семінарських) заняттях, що входять в число певної контрольної точки. Для трансферу середньозваженої оцінки ($X_{ср}$) в бали, що входять до 40 % балів контрольної точки (КТ), треба скористатися формулою: $ПК = (X_{ср}) * 20 / 5$. Таким чином, якщо за поточний контроль (ПК) видів діяльності студента на всіх заняттях $X_{ср} = 4.1$ бали, які були до періодичного контролю (ПКР), то їх перерахування на 20 балів здійснюється так: $ПК = 4.1 * 20 / 5 = 4.1 * 4 = 16.4 // 16$ (балів). За періодичний контроль (ПКР) студентом отримано 30 балів. Тоді за контрольну точку (КТ) буде отримано $КТ = ПК + ПКР = 16 + 30 = 46$ (балів).</p> <p>Студент має право на підвищення результату тільки одного періодичного контролю (ПКР) протягом двох тижнів після його складання у випадку отримання незадовільної оцінки. Якщо підсумковим контролем вивчення дисципліни є диференційований або недиференційований залік, то набраних таким чином 60 і більше балів достатньо для його зарахування.</p> <p>Якщо підсумковим контролем є екзамен, на його складання надається 100 балів за виконання тестів (або задач чи завдань іншого виду). Загальний рейтинг з дисципліни (ЗР) складається з суми балів (Е), отриманих на екзамені, і підсумкової оцінки (ПО) та ділиться навпіл. $ЗР = (ПО + Е) / 2$</p>
Практичні заняття	<p>«5» – студент в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому нормативну, обов'язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив усі розрахункові / тестові завдання. Здатен виділяти суттєві ознаки вивченого за допомогою операцій синтезу, аналізу, виявляти причинно-наслідкові зв'язки, формувати висновки і узагальнення, вільно оперувати фактами та відомостями.</p> <p>«4» – студент достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому нормативну та обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не</p>

	<p>вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно вирішив більшість розрахункових / тестових завдань. Студент здатен виділяти суттєві ознаки вивченого за допомогою операцій синтезу, аналізу, виявляти причинно-наслідкові зв'язки, у яких можуть бути окремі несуттєві помилки, формувати висновки і узагальнення, вільно оперувати фактами та відомостями.</p> <p>«3» – студент в цілому володіє навчальним матеріалом, викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових розрахунків, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно вирішив половину розрахункових / тестових завдань. Має ускладнення під час виділення суттєвих ознак вивченого; під час виявлення причинно-наслідкових зв'язків і формулювання висновків.</p> <p>«2» – студент не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових розрахунків, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності. Правильно вирішив окремі розрахункові / тестові завдання. Безсистемно відділяє випадкові ознаки вивченого; не вміє зробити найпростіші операції аналізу і синтезу; робити узагальнення, висновки.</p>
Умови допуску до підсумкового контролю	<p>Студент, який навчається стабільно на «відмінні» оцінки і саме такі оцінки має за періодичні контролю, накопичує впродовж вивчення навчального курсу 90 і більше балів, має право не складати екзамен з даної дисципліни.</p> <p>Студент зобов'язаний відпрацювати всі пропущені семінарські заняття протягом двох тижнів. Невідпрацьовані заняття (невиконання навчального плану) є підставою для недопущення студента до підсумкового контролю.</p>

12. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА

1. Методичні рекомендації для самостійної роботи студентів з курсу "Міжкультурна комунікація" / уклад. Т. В. Рябуха, Т. В. Тарасенко, Л. А. Куликова. Мелітополь: МДПУ, 2019. 63 с.
2. Навчальний посібник з курсу «Міжкультурна комунікація» для студентів філологічних спеціальностей. Укладачі: Т.В.Тарасенко, Т. В. Рябуха, Т. В. Коноваленко, І. О. Баранцова. Мелітополь: МДПУ імені Богдана Хмельницького, 2016. 83 с.
3. Communication Between Cultures, Seventh Edition / Larry A. Samovar, Richard E. Porter, Edwin R. McDaniel. Boston: Wadsworth, Cengage Learning, 2010. 463 p.

ДОПОМІЖНА ЛІТЕРАТУРА

4. Бацевич Ф.С. Основи комунікативної лінгвістики. К.: Академія, 2004. 343 с.
5. Бацевич Ф. С. Словник термінів міжкультурної комунікації. К., 2007.
6. Бистрицький Є., Пролеєв С., Зимовець Р. Комунікація і культура в глобальному світі. К.: Дух і літера, 2020. 416 с.
7. Галицька М. М. Міжкультурна комунікація та її значення для професійної діяльності майбутніх фахівців. Освітологічний дискурс, 2014. № 2(6). С. 23–30.

8. Дарморіз О. В. Толерантність у сфері міжнаціональної культурної комунікації. URL: <http://ena.lp.edu.ua/bitstream/ntb/15835/1/103-Darmoriz-225-226.pdf>
9. Загороднова В.Ф. Основи міжкультурної комунікації. Бердянськ: БДПУ, 2018. 314 с.
10. Кучмій О. П. Міжкультурні комунікації. Українська дипломатична енциклопедія: У 2-х т./Редкол.:Л. В. Губерський (голова) та ін. К.:Знання України, 2004. Т.2. 812с.
11. Манакін В.М. Мова і міжкультурна комунікація. К.: Академія, 2012. 288 с.
12. Мелітополь – інтеркультурне місто. URL: <https://www.uszn-mlt.com/interkulturnist>
13. М'язова І. Ю. Особливості тлумачення поняття «міжкультурна комунікація». Філософські проблеми гуманітарних наук. 2006. № 8.
14. Невербальна комунікація. URL: <https://ru.osvita.ua/vnz/reports/psychology/9851/>
15. Основи соціалізації особистості: навч. посіб. для студентів ВНЗ / Т. М. Тюльпа. Глухів (Сум. обл.): ГНПУ ім. О. Довженка, 2016.163 с.
16. Савицька О. В., Співак Л. М. Етноцентризм як механізм міжгрупового сприймання. Етнопсихологія. К.: Каравела, 2011. 264 с.
17. Семенюк О.А., Пращук В.Ю. Основи теорії мовної комунікації. К.: Академія, 2010. 240 с.
18. Спільна історія. Діалог культур: навч. посіб. / П. Вербицька, Н. Голосова, В. Дяків та ін.; [ред.: О. Міхєєва, О. Ковалевська] ; Всеукр. асоц. викл. історії та сусп. дисциплін «Нова доба». Львів: ЗУКЦ, 2013. 256 с.
19. Тарасенко Т.В. Мовні лакуни у міжкультурній комунікації. Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету. Філологічні науки: [зб. наук. ст.] / [гол. ред. В. А. Зарва]. Бердянськ: ФО-П Ткачук О. В., 2016. Вип. X. 271 с. С. 68–75.
20. Шайгородський Ю. Ж. Ціннісний конструкт міжкультурної комунікації. № 1. 2001. С. 41–48.
21. Crowther J., Kavanagh K. Oxford Guide to British and American Culture / J. Crowther (edit.). Oxford University Press, 2004. 600 p.
22. Crystal D. The Cambridge Encyclopedia of language. Cambridge: CUP, 1997. 480 p.
23. Gibson R. Intercultural Business Communication. Oxford University Press, 2009. 112 p.
24. History and culture of English-speaking countries: навчальний посібник. Т.В. Тарасенко, Л.А. Куликова, Т.В. Рябуха, І.О. Баранцова. Мелітополь: Видавництво МДПУ, 2020. 120 с.
25. Hofstede, G., and Hofstede, G.-Jan. Cultures and Organizations: Software of the Mind. New York., 2004.
26. ICC index analysis 2020. Melitopol. URL: <https://rm.coe.int/melitopol-icc-index-2020/16809eef83>
27. Intercultural Communication in Contexts / Judith N. Martin, Thomas K. Nakayama. Boston: Higher education. 558 p.
28. Longman Dictionary of English Language and Culture / Longman. Harlow, L.: Longman, 1993. 1528 p.
29. Oxford Advanced Learner's Dictionary of current English. A.S. Hornby. Fifth edition. Oxford: University Press, 1995. 1428p.
30. Thornley G.C., Roberts G. An Outline of English Literature. Longman, 1994. 216 p.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

У ході вивчення навчальної дисципліни демонструються тематичні відеоролики з питань курсу, наприклад:

1. Видео «Intercultural Communication» (<https://www.youtube.com/watch?v=sGRkVqr8EII>);
2. Видео «Effective Cross Cultural Communication» (<https://www.youtube.com/watch?v=lMplUEgo5YQ>);
3. Видео «What is INTERCULTURAL COMMUNICATION? What does INTERCULTURAL COMMUNICATION mean?» (<https://www.youtube.com/watch?v=kDrCWR1Q79M>);
4. Видео «Stereotypes Intercultural Communication» (<https://www.youtube.com/watch?v=LQQtoyStMe4>);
5. 113 Best Intercultural Communication images» (<https://www.pinterest.com/theprofkkaiser/intercultural-communication/>);
6. Видео «Cross-Cultural Communication: Definition, Strategies & Examples» (<https://study.com/academy/lesson/cross-cultural-communication-definition-strategies-examples.html>);
7. Видео «Introduction to Intercultural Communication» (<https://moniviestin.jyu.fi/ohjelmat/hum/viesti/en/icsl>);
8. Видео «50 Weird & Confusing Facts About British Life & Culture» (<https://www.youtube.com/watch?v=fmHtl2CRMXc>);
9. Видео «British Humour Explained (with examples)» (https://www.youtube.com/watch?v=LNFW1XcRu_E);
10. Видео «Dating Beyond Borders» (<https://www.youtube.com/user/DatingBeyondBorders>);
11. Видео «Types of Communication» (<https://www.youtube.com/watch?v=KS2mBGny1Hc>);
12. Видео «Forms of Communication» (<https://www.youtube.com/watch?v=n7RTRLTIuYw>);
13. Видео «What is Communication? Definition, Process, Types and 7 C's of Communication» (<https://www.youtube.com/watch?v=RkebtEk2zU0>);
14. Видео «Types of Verbal Communication - Introduction to Communication Skills - Communication Skills» (https://www.youtube.com/watch?v=LC5agCAQ_n4);
15. Видео «Language, Culture, and Identity» (<https://www.youtube.com/watch?v=uHV7q2V77K4>);
16. Видео «What is CULTURAL IDENTITY? What does CULTURAL IDENTITY mean? CULTURAL IDENTITY meaning & explanation» (<https://www.youtube.com/watch?v=Rz-zhLKOCLM>);
17. Видео «The Art of Non-Verbal Communication» (<https://www.comptia.org/blog/the-art-of-non-verbal-communication-in-a-video-conferencing-world>);
18. Видео «How Language Reflects Culture & Affects Meaning» (<https://www.google.com/search?q=Language+as+a+guardian+>);